DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
24. september 1998 *

I sag C-35/97,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Pieter Jan Kuyper og Pieter van Nuffel, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

sagsøger,

mod

Den Franske Republik ved kontorchef Kareen Rispal-Bellanger og ekspeditionssekretær Claude Chavance, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg på Frankrigs Ambassade, 8 B, boulevard Joseph II,

sagsøgt,

angående en påstand om, at det fastslås, at Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EF-traktatens artikel 48, stk. 2, og artikel 7 i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467), ved at udelukke grænsearbejdere bosat i Belgien fra retten til tillægspensionspoint, når deres beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt,

har

* Processprog: fransk.

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C. Gulmann, og dommerne M. Wathelet, J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward (refererende dommer) og J.-P. Puissochet,

generaladvokat: s. Alber
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 12. februar 1998,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 26. marts 1998,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 24. januar 1997 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af EF-traktatens artikel 169 anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EF-traktatens artikel 48, stk. 2, og artikel 7 i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467), ved at udelukke grænsearbejdere bosat i Belgien fra retten til tillægspensionspoint, når deres beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt.

De relevante fællesskabsregler

2 Det følger af tredje og fjerde betragtning til forordning nr. 1612/68, for det første, at »alle medlemsstaternes arbejdstagere skal have bekræftet retten til at have beskæftigelse efter eget valg inden for Fællesskabet« og for det andet, at »denne ret skal anerkendes uden forskel for 'permanente' arbejdstagere, sæsonarbejdere, grænsearbejdere og arbejdstagere, der udfører arbejde som led i en tjenesteydelse«.

3 Det bestemmes i forordningens artikel 7, stk. 1 og 4:

»1. En arbejdstager, der er statsborger i en medlemsstat, må ikke på grund af sin nationalitet behandles anderledes på de øvrige medlemsstaters område end indenlandske arbejdstagere med hensyn til beskæftigelses- og arbejdsvilkår, navnlig for så vidt angår aflønning, afskedigelse og, i tilfælde af arbejdsløshed, genoptagelse af beskæftigelse i faget eller genansættelse.

...

4. Enhver bestemmelse i kollektive eller individuelle overenskomster eller andre kollektive aftaler om adgang til beskæftigelse, aflønning og alle andre arbejds- og afskedigelsesvilkår er retligt ugyldig, hvis den fastsætter eller tillader diskriminerende betingelser for arbejdstagere, der er statsborgere i andre medlemsstater.«

4 I henhold til artikel 42, stk. 2, i forordning nr. 1612/68 berører denne »ikke de bestemmelser, som er vedtaget i medfør af traktatens artikel 51«.

5 Det bestemmes i artikel 1, litra j), første punktum, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997 L 28, s. 1, herefter »forordning nr. 1408/71«), at udtrykket »lovgivning« betyder »de i forhold til enhver medlemsstat bestående og fremtidige love, administrative forskrifter, vedtægtsmæssige bestemmelser og alle andre gennemførelsesregler vedrørende de i artikel 4, stk. 1 og 2, nævnte sociale sikringsgrene eller sikringsordninger, eller de i artikel 4, stk. 2a, omhandlede særlige ikke-bidragspligtige ydelser«. Imidlertid fremgår det af bestemmelsens andet stykke, at »dette udtryk (ikke) omfatter bestemmelser i bestående eller fremtidige kollektive overenskomster, selv om der af en offentlig myndighed er tillagt sådanne overenskomstbestemmelser almindelig retsvirkning eller er foretaget en udvidelse af deres gyldighedsområde«.

6 Det bestemmes i artikel 71, stk. 1, litra a), nr.ii), i forordning nr. 1408/71:

»Grænsearbejdere, der er helt arbejdsløse, modtager ydelser efter lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område de er bosat, som om de under deres seneste beskæftigelse havde været omfattet af denne lovgivning; disse ydelser udbetales af bopælsstedets institution for denne institutions regning.«

De relevante nationale retsregler

7 I Frankrig findes, som et supplement til den almindelige ordning for alderdomsforsikring, tillægspensionsordninger, som beror på kollektive overenskomster

mellem arbejdsmarkedets parter (arbejdsgivere og fagforeninger). Disse ordninger finansieres af arbejdsgiver- og lønmodtagerbidrag, som indbetales til den institution, der administrerer ordningen. Lønmodtagernes optagelse i en af de supplerende ordninger er gjort tvungen ved artikel L 731-5 i lov om social sikring (code de la sécurité sociale).

8 I afsnit IV i den almindelige overenskomst for social sikring af personale i de østlige og nordlige stålselskaber, som er berørt af omstruktureringerne af 24. juli 1979 (herefter »overenskomsten«) fastlægges i artikel 18-27 en sikringsordning, som finder anvendelse på »ansatte, hvis beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt fra deres 55. år«.

9 Det bestemmes i overenskomstens artikel 18, at »de i bilag VI fastsatte betingelser finder anvendelse på grænsearbejdere, hvis beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt, og som er fyldt 55 år og bosat i Belgien«.

10 I henhold til artikel 21 kan andre ansatte, hvis beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt fra deres 55. år, indtil den normale pensionsalder modtage de arbejdsløshedsydelser, som er fastsat i den anordning, der er optaget som bilag til overenskomsten af 27. marts 1969, der fastsætter erstatningsreglerne for arbejdstagere, som mister deres arbejde. Disse ydelser suppleres om fornødent indtil det fyldte 60. år med et statsligt tillæg, således at de pågældende modtager en månedlig ydelse, som mindst svarer til 70% af den tidligere bruttoindkomst.

11 Det bestemmes i overenskomstens artikel 22, at ansatte, hvis beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt fra deres 55. år og indtil det fyldte 59. år har ret til en supplerende indtægt, som ligeledes finansieres af staten. Størrelsen af dette tillæg afhænger af, på hvilken alder den ansatte førtidigt har fået afbrudt sin beskæftigelse.

12 I overenskomstens artikel 23 fastsættes mindstebeløbet for den indtægt, som ydes til de pågældende.

13 I henhold til overenskomstens artikel 27 har de pågældende krav på visse sociale ydelser, herunder tildeling af gratis tillægspensionspoint (herefter »gratis point«) indtil den normale pensionsalder. Den franske regering har under den administrative procedure anført, at denne fordel finansieres »ved udbetaling, gennem ordningen for arbejdsløshedsforsikring til tillægspensionsinstitutioner (AGRIC — association générale des institutions de retraite des cadres [forening af overordnede funktionærers pensionsinstitutioner] og Arrco — Association des régimes de retraite complémentaire [forening af tillægspensionsordninger]) — af beløb svarende til de bidrag, som ville have været indbetalt af arbejdsgiverne og arbejdstagerne, såfremt de sidstnævnte var forblevet på arbejdsmarkedet«.

14 I henhold til artikel 2 i bilag VI til overenskomsten modtager grænsearbejdere bosat i Belgien og hvis beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt, ydelser, som er forskellige fra de ydelser, der tilkommer ansatte bosat i Frankrig, og som har til formål at garantere dem en »månedlig indtægt på beløb svarende til dem, der gælder i henhold til artikel 21 og artikel 23« i overenskomsten. Under alle omstændigheder kan dette beløb ikke være mindre end det beløb, som er garanteret i medfør af overenskomstens artikel 23.

15 Eftersom de belgiske myndigheder har indvilliget i at sidestille grænsearbejdere bosat i Belgien med de arbejdstagere i den belgiske stålindustri, som er omfattet af ordningen med førtidig pensionering, har disse ansatte modtaget de arbejdsløshedsydelser, som udbetales til belgiske arbejdstagere. Disse ydelser er i henhold til artikel 2 i bilag VI til overenskomsten suppleret med en »tillægsydelse finansieret af den franske stat«, hvis formål er at sikre de berettigede en minimumsindkomst.

16 Ud over denne indtægt har ansatte, som er bosat i Belgien, i henhold til artikel 4 i bilag VI krav på visse af de sociale ydelser, som er omtalt i overenskomstens artikel 27. De ydelser, som tilkommer ansatte bosat i Belgien, omfatter supplerende pensionsydelser fra den almindelige pensionsalder. Imidlertid har ansatte bosat i

Belgien ikke krav på gratis point, som dem, der i medfør af overenskomstens artikel 27, stk. 2, nr. 1, tildeles ansatte bosat i Frankrig.

Den administrative procedure

17 Kommissionen fik kendskab til overenskomstens bestemmelser ved klager fra belgiske grænsearbejdere, hvis beskæftigelse var blevet afbrudt førtidigt, og som mente, at overenskomsten indeholdt en forskelsbehandling til skade for dem.

18 Ved skrivelse af 5. oktober 1993 fremsendte Kommissionen en åbningsskrivelse til den franske regering, hvori den anmodede denne om, inden for en frist på to måneder, at fremsætte sine bemærkninger til overenskomstens eventuelle uforenelighed med traktatens artikel 48, stk. 2, og med artikel 7 i forordning nr. 1612/68.

19 Da Kommissionen ikke var overbevist af det i skrivelse af 5. august 1994 indeholdte svar, fremsatte den den 28. august 1994 en begrundet udtalelse til den franske regering, hvori den opfordrede denne til at opfylde sine forpligtelser inden for en frist på to måneder fra udtalelsens meddelelse.

20 Den franske regering besvarede den begrundede udtalelse ved skrivelse af 19. december 1995, hvori den gentog sin opfattelse af, at overenskomstens bestemmelser var i overensstemmelse med fællesskabsretten.

21 På denne baggrund har Kommissionen anlagt nærværende sag.

Søgsmålet

22 Kommissionen finder, at overenskomsten, i strid med traktatens artikel 48, stk. 2, og artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1612/68, indeholder en forskelsbehandling mellem nationale arbejdstagere og grænsearbejdere bosat i Belgien for så vidt angår deres afskedigelsesvilkår. Således har personer, hvis beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt fra det fyldte 55. år, og som er bosat i Frankrig, krav på at få tildelt gratis point, indtil de har opnået den normale pensionsalder, hvorimod personer i samme situation, som er bosat i Belgien, ikke har en sådan ret.

23 Afskedigelsesvilkårene for arbejdstagere bosat i Frankrig er således gunstigere end dem, der gælder for grænsearbejdere bosat i Belgien. Imidlertid følger det af Domstolens praksis, at anvendelsen af bopælskriteriet vil kunne føre til en skjult forskelsbehandling begrundet i nationalitet (dom af 8.5.1990, sag C-175/88, Biehl, Sml. I, s. 1779, og af 26.10.1995, sag C-151/94, Kommissionen mod Luxembourg, Sml. I, s. 3685).

24 Kommissionen finder, at den franske regering er ansvarlig for overenskomstens uforenelighed med fællesskabsretten. Selv om systemet med tillægspensionsordninger er baseret på kollektive overenskomster, har den franske regering gjort disse tvungne ved artikel L 731-5 i lov om social sikring. Dertil kommer, at de offentlige myndigheder aktivt deltager i administrationen af denne ordning, navnlig for så vidt angår varetagelsen af dens finansielle balance. Desuden har den franske regering på intet tidspunkt under den administrative procedure bestridt, at den er ansvarlig, såfremt overenskomsten eventuelt er uforenelig med fællesskabsretten.

25 Den franske regering har anført, at Domstolen i dom af 16. januar 1992 (sag C-57/90, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 75, præmis 20) fastslog, at de franske ordninger vedrørende tillægspension, som blev indført ved kollektive overenskomster, ikke kan anses for lovgivning i henhold til artikel 1, litra j), første afsnit, i forordning nr. 1408/71, og at de således er udelukket fra forordningens materielle anvendelsesområde.

26 Den franske regering har forklaret, at gratis point finansieres af den franske ordning for arbejdsløshedsforsikring, Unedic. I henhold til artikel 71, stk. 1, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1408/71 har arbejdstagere bosat i Belgien, hvis beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt, imidlertid krav på ydelser ved arbejdsløshed i henhold til lovgivningen i deres bopælsland. Under disse omstændigheder kan Unedic ikke pålægges at finansiere en ydelse, som reelt set er en ydelse til personer omfattet af lovgivningen i en andet medlemsstat.

27 Det er således dennes opfattelse, at der efter forordning nr. 1408/71 er mulighed for, at arbejdstagere i samme situation kan være omfattet at to forskellige forsikringsordninger, alt efter om de er bosat i Frankrig eller i Belgien.

28 Desuden har den franske regering gjort gældende, at grænsearbejdere, som er helt arbejdsløse, under ingen omstændigheder kan stille krav om sociale fordele, som både ydes i Frankrig og i Belgien. Således indeholder forordning nr. 1612/68 ingen mulighed for at »eksportere« de af denne forordning omfattede sociale fordele, idet alene de af forordning nr. 1408/71 omfattede sociale ydelser kan eksporteres.

29 Desuden har bestemmelserne i forordning nr. 1408/71 i henhold til artikel 42, stk. 2, i forordning nr. 1612/68 forrang for bestemmelserne i forordning nr. 1612/68. Denne forrang finder i denne sag udtryk ved en ordning for arbejdsløshedsforsikring for grænsearbejdere, som er forskellig fra ordningen for nationale arbejdstagere.

30 Under alle omstændigheder finder den franske regering, at de berettigede i henhold til overenskomsten ikke kan betragtes som »grænsearbejdere«, idet deres arbejdskontrakt er blevet ophævet.

31 Den franske regering har endelig anført, at princippet om beskyttelse af den berettigede forventning er til hinder for, at der tildeles gratis point til grænsearbejdere bosat i Belgien. En sådan tildeling ville således, knap 20 år efter overenskomstens underskrivelse, pålægge de franske myndigheder en tung økonomisk byrde. Desuden følger det af retssikkerhedsprincippet, at den pågældende situation skal vurderes efter de retsregler, som var gældende på det tidspunkt, hvor overenskomsten blev underskrevet.

32 Indledningsvis bemærkes, at denne sag kun vedrører de bestemmelser i overenskomsten, som angår gratis point, og som indebærer, at de berettigede modtager en højere supplerende pensionsydelse. Ordningen med tildeling af gratis point, som er en del af en tillægspensionsordning, skal vurderes i forhold til de bestemmelser, som finder anvendelse på denne type ordninger.

33 Den franske regering har ikke bestridt, at den er ansvarlig for overenskomstens eventuelle uforenelighed med fællesskabsretten. Desuden har den selv forklaret, at tildelingen af gratis point afholdes af offentlige midler gennem Unedic. Som det i øvrigt er anført af Kommissionen, blev tillægspensionsordningerne gjort tvungne ved artikel L 731-5 i lov om social sikring. Den Franske Republik har således påtaget sig forpligtelsen til sikre disse ordningers forenelighed med fællesskabsretten.

34 Som anført af den franske regering og Kommissionen, har Domstolen allerede i dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 19 og 20, fastslået, at ordningerne for tillægspension, som er vedtaget ved overenskomster indgået af de kompetente myndigheder med de faglige og tværfaglige organisationer, fagforeninger eller virksomheder, eller ved kollektive overenskomster indgået af arbejdsmarkedets parter og gjort tvungne ved artikel L 731-5 i lov om social sikring, ikke

kan anses for lovgivning i henhold til artikel 1, litra j), første afsnit, i forordning nr. 1408/71.

35 Det følger heraf, at disse ordninger — og det heraf omfattede system med tildeling af gratis point — ikke henhører under det materielle anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71, hvorfor de ikke kan vurderes efter bestemmelserne i denne forordning.

36 Imidlertid udgør dette pointsystem, som er en del af de fordele, som tilfalder arbejdstagere i den pågældende sektor, når deres beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt, et af de afskedigelsesvilkår, som er opregnet i artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1612/68, og som finder anvendelse på dem. Det følger herved af artikel 7, stk. 4, at enhver bestemmelse i kollektive eller individuelle overenskomster eller andre kollektive aftaler om afskedigelsesvilkår er retligt ugyldig, hvis den indeholder diskriminerende betingelser for arbejdstagere, der er statsborgere i andre medlemsstater.

37 Ifølge Domstolens faste praksis forbyder ligebehandlingsprincippet i såvel traktatens artikel 48 som artikel 7 i forordning nr. 1612/68 ikke alene åbenlys forskelsbehandling begrundet i nationalitet, men enhver form for skjult forskelsbehandling, som ved anvendelse af andre kriterier reelt fører til samme resultat (jf. navnlig dom af 12.2.1974, sag 152/73, Sotgiu, Sml. s. 153, præmis 11, og af 27.11.1997, sag C-57/96, Meints, Sml. I, s. 6689, præmis 44).

38 En national retsforskrift må, medmindre den er objektivt begrundet og står i rimeligt forhold til det tilstræbte formål, anses for at medføre indirekte forskelsbehandling, når den efter selve sin karakter er egnet til i højere grad at berøre vandrende end indenlandske arbejdstagere og dermed risikerer navnlig at stille de vandrende arbejdstagere ringere (ovennævnte Meints-dom, præmis 45).

39 Dette er tilfældet for den i overenskomsten opstillede bopælsbetingelse for tildelingen af gratis point, som lettere kan opfyldes af franske arbejdstagere — hvoraf størstedelen er bosat i denne medlemsstat — end af arbejdstagere i andre medlemsstater.

40 Desuden, og i modsætning til det af den franske regering anførte, kan grænsearbejdere påberåbe sig bestemmelserne i artikel 7 i forordning nr. 1612/68 på lige fod med enhver anden arbejdstager, som er omfattet af denne bestemmelse. Således følger det udtrykkeligt af fjerde betragtning til forordningen, at den frie bevægelighed skal anerkendes »uden forskel for 'permanente' arbejdstagere, sæsonarbejdere, grænsearbejdere og arbejdstagere, der udfører arbejde som led i en tjenesteydelse«, og forordningens artikel 7 henviser uforbeholdent til en »arbejdstager, der er statsborger i en medlemsstat« (jf. nævnte Meints-dom, præmis 49 og 50).

41 Det kan ikke mod anvendelsen af artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1612/68 på sagens faktiske omstændigheder indvendes, at ordningen med tildeling af gratis point omfatter personer, hvis arbejdskontrakt er ophørt. Således består visse rettigheder, der beror på de vandrende arbejdstageres status som arbejdstagere, herunder dem, der er opregnet i artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1612/68 vedrørende afskedigelsesvilkårene, selv om de pågældende ikke længere er i beskæftigelse (se hertil dom af 21.6.1988, sag 39/86, Lair, Sml. s. 3161, præmis 36).

42 Ligeledes kan det ikke mod anvendelsen af artikel 7 i forordning nr. 1612/68 på sagens omstændigheder indvendes, at Unedic ifølge den franske regering ikke kan pålægges at finansiere en ydelse til fordel for personer bosat i Belgien, idet et sådant bidrag hermed ville udgøre en ydelse, som i medfør af artikel 71, stk. 1, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1408/71 henhører under lovgivningen i den medlemsstat, hvori den pågældende har bopæl.

43 Denne argumentation forudsætter nemlig, at tildelingen af de ved overenskomsten fastsatte gratis point udgør en arbejdsløshedsydelse, som henhører under forord-

ning nr. 1408/71, og at gratis point således skal tildeles i overensstemmelse med de bestemmelser i forordningen, der vedrører arbejdsløshedsydelser. Som anført i præmis 35 i denne dom henhører tildelingen af gratis point imidlertid ikke under denne forordning.

44 Under disse omstændigheder, og i overensstemmelse med artikel 42, stk. 2, i forordning nr. 1612/68, er der ikke grundlag for at bestride anvendelsen af bestemmelserne i forordning nr. 1408/71.

45 For så vidt angår princippet om beskyttelse af den berettigede forventning fjerner den omstændighed, at overenskomsten blev underskrevet for knap 20 år siden, at den franske myndigheder siden har antaget, at en anderledes behandling af grænsearbejdere bosat i Belgien var forenelig med fællesskabsretten, og at nærværende dom kunne få alvorlige økonomiske følger for Den Franske Republik, ikke den diskriminerende karakter af ordningen med tildeling af gratis point som fastsat ved overenskomsten.

46 Med hensyn til retssikkerhedsprincippet bemærkes, at de pågældende bestemmelser i forordning nr. 1612/68 trådte i kraft mere end 10 år før overenskomsten blev indgået. Den fortolkning, som Domstolen foretager af en regel i fællesskabsretten under udøvelse af sin kompetence i henhold til traktatens artikel 177, præciserer og klarlægger i nødvendigt omfang denne regels betydning og rækkevidde, således som den skal eller skulle forstås og anvendes siden tidspunktet for sin ikrafttræden (jf. hertil dom af 11.8.1995, forenede sager C-367/93 — C-377/93, Roders m.fl., Sml. I, s. 2229, præmis 42).

47 Den franske regering har under retsmødet anmodet Domstolen om, under hensyn til den alvorlige retlige tvivl, som ifølge denne forelå på det pågældende tidspunkt, at begrænse de tidsmæssige virkninger af den foreliggende dom, såfremt Domstolen skulle nå frem til, at overenskomstens bestemmelser ikke er forenelige med

fællesskabsretten. Den har understreget, at en dom for traktatbrud — mere end 20 år efter overenskomstens indgåelse — vil pålægge de franske myndigheder en væsentlig økonomisk byrde, som kan beløbe sig til 192 mio. FRF.

48 Kommissionen har præciseret, at de af den modtagne klager var indgivet af grænsearbejdere, som var blevet afskediget i overensstemmelse med betingelserne i overenskomsten i en alder af 55 år. Imidlertid påbegyndtes udbetalingen af tillægspensioner til disse personer først 10 år senere, hvorfor de først på dette tidspunkt kunne mærke forskelsbehandlingen.

49 Det bemærkes, at Domstolen kun undtagelsesvis under anvendelse af et almindeligt retssikkerhedsprincip, der er knæsat i Fællesskabets retsorden, vil finde anledning til at begrænse borgernes mulighed for at påberåbe sig den således fortolkede bestemmelse med henblik på anfægtelse af tidligere i god tro stiftede retsforhold. En sådan begrænsning kan ifølge fast praksis kun antages at bestå på grundlag af selve den dom, der afgør fortolkningsspørgsmålet (jf. hertil dom af 16.7.1992, sag C-163/90, Legros m.fl., Sml. I, s. 4625, præmis 30).

50 I denne sag findes der ikke grundlag for at tilsidesætte princippet om fortolkningsdommes tilbagevirkende gyldighed.

51 Denne sag vedrører anvendelsen af princippet om forbud mod forskelsbehandling, som findes i såvel traktatens artikel 48 som i artikel 7 i forordning nr. 1612/68. På det tidspunkt, hvor overenskomsten blev undertegnet, forelå der allerede en klar retspraksis, som ikke efterlod nogen tvivl om, at dette princip forbyder enhver form for skjult forskelsbehandling (jf. denne doms præmis 37), hvorfor det ikke

var udelukket, at kriterier som en arbejdstagers oprindelsessted eller bopæl, efter omstændighederne i praksis kan sidestilles med en forskelsbehandling på grund af nationalitet, som er forbudt (jf. hertil Sotgiu-dommen, præmis 11).

52 I øvrigt har de finansielle følger, en af Domstolen afsagt dom kan have for en stat, aldrig i sig selv kunnet begrunde, at virkningerne af en dom, som afsiges af Domstolen, begrænses. Det ville medføre en væsentlig svækkelse af beskyttelsen ved domstolene af de rettigheder, som tilkommer borgerne efter fællesskabsretten, såfremt en doms virkninger blev begrænset tidsmæssigt udelukkende under hensyn til sådanne betragtninger (jf. hertil dommen i sagen Roders m.fl., præmis 48).

53 På grundlag af det anførte og idet Den Franske Republik ikke har fremlagt andre oplysninger, som objektivt kan begrunde den af Kommissionen anmeldte forskelsbehandling af grænsearbejdere, fastslås, at Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til traktatens artikel 48, stk. 2, og artikel 7 i forordning nr. 1612/68 ved at udelukke grænsearbejdere bosat i Belgien fra retten til tillægspensionspoint, når deres beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt.

Sagens omkostninger

54 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Den Franske Republik har tabt sagen og bør derfor pålægges at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

1) Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EF-traktatens artikel 48, stk. 2, og artikel 7 i forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet ved at udelukke grænsearbejdere bosat i Belgien fra retten til tillægspensionspoint, når deres beskæftigelse er blevet afbrudt førtidigt.

2) Den Franske Republik betaler sagens omkostninger.

Gulmann Wathelet Moitinho de Almeida

Edward Puissochet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. september 1998.

R. Grass C. Gulmann

Justitssekretær Formand for Femte Afdeling